

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp – HE 161/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 161/2024 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sivistysvaliokunta (SiVM 13/2024 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ammatillisen koulutuksen kokeilun etene- mistä ja arvioi kokeilulain puolivälissä uudistuksen vaikutuksia ammatillisen koulutuksen järjestäjätieverkoston ja järjestäjien toimintaedellytyksiin sekä opiskelupaikkojen saatavuuden alueellisten tarpeiden ja huoltovarmuuden näkökulmasta.
2. Eduskunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö tekee selvityksen oppimisen tuen toteutumisesta ammatillisessa koulutuksessa kolme vuotta muutosten voimaantulon jäl- keen.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

ammattillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on toteuttaa määräaikainen ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilu 1 päivästä tammikuuta 2026 31 päivään joulukuuta 2033. Kokeilun tarkoituksena on selvittää, miten ammatillisen koulutuksen järjestämislupien laajentamisella ja neuvottelumenettelyyn perustuvalla toiminnanohjauksella voidaan vahvistaa ammatillisen koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja saavutettavuutta.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Kokeilussa mukana olevien koulutuksen järjestäjien toimintaan sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) sekä sen nojalla annetuissa asetuksissa ja määräyksissä säädetään ja määrätään.

Ellei tässä laissa toisin säädetä, kokeiluun ei kuitenkaan sovelleta, mitä säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:ssä järjestämisluvasta, 23 §:ssä määrättävistä tutkinnoista ja koulutuksesta, 24 §:ssä opetus- ja tutkintokielestä, 25 §:ssä toiminta-alueesta, 27 §:n 1—3 momenteissa järjestämisluvassa määrättävistä muista oikeuksista, velvollisuuksista, ehdoista ja tehtävistä, 28 §:ssä järjestämisluvan myöntämisedellytyksistä ja 29 §:ssä säädetään järjestämisluvan muuttamisesta ja peruuttamisesta.

3 §

Kokeilulupa

Tässä laissa tarkoitettuun kokeiluun osallistuminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää kokeilulupaa. Kokeilulupa korvaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n mukaisen tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan kokeilun ajaksi. Kokeilulupa myönnetään koulutuksen järjestäjän hakemuksesta ja sen myöntämistä koskeva päätös on maksuton.

Kokeiluluvan saaneella ammatillisen koulutuksen järjestäjällä on oikeus järjestää:

1) ammatilliseen tutkintorakenteeseen kuuluvia ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja;

2) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 30 §:ssä tarkoitettun koulutuksen hankinnan kautta oppisopimuskoulutuksena kaikkia ammatilliseen tutkintorakenteeseen kuuluvia ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja mukaan lukien 5 §:ssä tarkoitettut tutkinnot; sekä

3) vankilaopetusta.

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

Koulutusta voidaan järjestää myös työvoimakoulutuksena. Koulutuksen järjestäjä ja työ- ja elinkeinohallinto sopivat työvoimakoulutuksen järjestämisestä.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta, mainitun lain 65 §:ssä tarkoitettua vaativaa erityistä tukea sekä urheilijoiden ammatillista koulutusta saavat järjestää ne kokeiluluvan saaneet koulutuksen järjestäjät, joilla tämän lain voimaan tullessa on ollut oikeus järjestää kyseistä koulutusta.

Liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 35 §:ssä tarkoitettuna perustason ammattipätevyyskoulutusta tai jatkokoulutusta antavana koulutuskeskuksena saavat toimia ne kokeiluluvan saaneet koulutuksen järjestäjät, joilla tämän lain voimaan tullessa on ollut oikeus järjestää kyseistä koulutusta.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 26 §:ssä tarkoitettu opiskelijavuosien enimmäismäärä on se, joka koulutuksen järjestäjälle on mainitun lain 22 §:ssä tarkoitettussa järjestämisluvassa määrätty tämän lain voimaan tullessa.

4 §

Opetus- ja tutkintokieli

Kokeiluluvan opetus- ja tutkintokielet ovat samat, jotka koulutuksen järjestäjälle on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n mukaisessa järjestämisluvassa määrätty. Koulutuksen järjestäjän on annettava opetusta näillä kielillä. Sen lisäksi koulutuksen järjestäjän tutkintokieli voi olla englanti.

5 §

Kokeiluluvan rajaukset

Tutkinto tai osaamisala voidaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä rajata pois koulutuksen järjestäjän kokeiluluvasta, jos:

1) kyseisen tutkinnon tai sen osaamisalan järjestämiskustannukset poikkeavat merkittävästi tutkintojen tai osaamisalojen keskimääräisistä järjestämiskustannuksista;

2) kyseiseen tutkintoon tai osaamisalaan liittyvää osaamista säännellään lailla tai asetuksella taikka sitä koskee Suomea velvoittava kansainvälinen sopimus; tai

3) tutkinnon tai osaamisalan laaja järjestämisoikeus heikentää olennaisesti kyseistä koulutusta erikoistuneesti tämän lain voimaan tullessa tarjonneiden koulutuksen järjestäjien asemaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista tutkinnoista ja osaamisaloista.

6 §

Toiminta-alue

Kokeiluluvassa määrätään koulutuksen järjestäjän toiminta-alueesta, jonka osaamistarpeisiin koulutuksen järjestäjän toiminta ensisijaisesti vastaa. Koulutuksen järjestäjä vastaa ensisijaisesti toiminta-alueensa oppivelvollisten ja muiden opiskelijoiden kouluttamisesta. Koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää osaamistarpeen mukaisesti tutkintoja ja koulutusta kokeiluluvassa.

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

sa määrätyllä toiminta-alueella. Toiminta-alueen lisäksi tutkintoja ja koulutusta voi järjestää myös muualla Suomessa, ei kuitenkaan Ahvenanmaan maakunnassa.

Toiminta-alueeksi määrätään se alue, joka tämän lain voimaan tullessa on ollut koulutuksen järjestäjän järjestämisluvassa määrätty toiminta-alue. Koulutuksen järjestäjä voi 3 §:ssä tarkoitetussa hakemuksessaan esittää muutoksia toiminta-alueeseensa koulutustarpeeseen liittyvästä perustellusta syystä.

7 §

Kokeiluluvan hakija

Kokeilulupaa voi hakea koulutuksen järjestäjä, jolla tämän lain voimaan tullessa on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:ssä tarkoitettu tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa.

8 §

Kokeiluluvan myöntämisedellytykset

Kokeilulupa voidaan myöntää hakijalle, jolla on kokeilun tarkoitus huomioiden:

- 1) perustelut kokeiluun hakeutumiselle;
- 2) mahdollisuudet muuttaa ja uudistaa toimintaansa;
- 3) toiminnalliset edellytykset tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen;
- 4) riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa hakijan toiminta-alueella;
- 5) riittävät laadunhallintamenettelyt.

Lisäksi koulutuksen järjestäjällä on oltava taloudelliset edellytykset tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen.

9 §

Kokeiluun valittavat koulutuksen järjestäjät

Opetus- ja kulttuuriministeriö valitsee kokeiluun enintään 40 koulutuksen järjestäjää, jotka täyttävät 8 §:ssä säädetty edellytykset. Valintaa varten opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa Suomen koulutuksen järjestämisen ja väestöpohjan perusteella tarkoituksenmukaisiin alueisiin.

Alueelta kokeiluun valittavien koulutuksen järjestäjien lukumäärän perusteena on kyseisen alueen koulutuksen järjestäjien opiskelijavuosimäärän suhteellinen osuus valtakunnallisesta opiskelijavuosien kokonaismäärästä. Valtakunnallisella opiskelijavuosien kokonaismäärällä tarkoitetaan vuodelle 2025 opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöksellä myönnettyjä tavoitteellisia opiskelijavuosia.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus pisteyttää hakijat. Pisteytyksen perusteena käytetään 8 §:ssä säädettyjä kokeiluluvan myöntämisedellytyksiä. Kokeiluun valitaan alueittain eniten pisteitä saaneet koulutuksen järjestäjät siten, että kokeiluun osallistuvia koulutuksen järjestäjiä valitessaan opetus- ja kulttuuriministeriö huolehtii siitä, että:

- 1) kokeiluun osallistujia on molemmilla kansalliskielillä;
- 2) kokeiluun osallistuvien kokonaisuus on valtakunnallisesti riittävä opiskelijavuosimäärältään;

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

- 3) kokeiluun osallistuvien kokonaisuus on riittävän monipuolinen tutkintotarjonnaltaan;
- 4) kokeiluun osallistuvien kokonaisuudessa on mukana sekä julkisoikeudellisia että yksityisoikeudellisia koulutuksen järjestäjiä.

10 §

Neuvottelumenettely

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja koulutuksen järjestäjä sopivat neljän vuoden mittaiseksi sopimuskaudeksi (*strategiakausi*) kerrallaan koulutuksen järjestäjän toiminnalle asetettavista tutkintojen, työllistymisen ja jatko-opintojen kannalta keskeisistä laadullisista ja määrällisistä tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista strategiakauden aikana. Lisäksi voidaan sopia koulutuksen järjestäjän muista kehittämistoimista ja -tehtävistä.

11 §

Harkinnanvaraisen rahoituksen osoittaminen strategiakauden tavoitteisiin

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi osoittaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 e §:ssä tarkoitettua harkinnanvaraisen rahoituksen strategisen kehittämisen rahoitusta sopimuksessa sovittujen tavoitteiden aiheuttamien kustannusten kattamiseksi. Harkinnanvarainen rahoitus myönnetään joko täysimääräisenä tai osittaisena aiheutuviin kustannuksiin nähden.

Jos sopimuksessa sovittujen toimien toteuttaminen ei aiheuta koulutuksen järjestäjälle sopimuksessa ennakoituja kustannuksia, tai kustannukset ovat ennakoituja vähäisemmät, opetus- ja kulttuuriministeriö voi vähentää tarkoitukseen osoitetun harkinnanvaraisen rahoituksen määrää strategiakauden aikana.

12 §

Kokeiluluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi koulutuksen järjestäjän hakemuksesta muuttaa kokeilulupaa strategiakausien vaihtuessa. Kokeiluluvan muuttaminen edellyttää, että tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnalliset ja alueelliset osaamistarpeet sekä tutkintojen ja koulutuksen tarjonta. Kokeiluluvan muuttaminen edellyttää lisäksi, että koulutuksen järjestäjällä on hakemansa tehtävän toteuttamiseksi tarvittava osaaminen ja riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa sekä taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset haetun tehtävän mukaisten tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Kokeilulupaa voidaan hakemuksesta muuttaa myös kesken strategiakauden koulutuksen järjestäjän toiminnan uudelleenjärjestelyn tai koulutuksen järjestäjän oikeushenkilöä koskevan muutoksen vuoksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ilman hakemusta muuttaa koulutuksen järjestäjän kokeilulupaa kesken strategiakauden, jos:

- 1) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 26 §:ssä tarkoitettujen opiskelijavuosien enimmäismäärää on tarpeen muuttaa;

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

2) tutkintoja tai koulutusta järjestetään olennaisesti vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä;

3) tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseen liittyvät muut erityiset syyt kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut syyt sitä edellyttävät.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi peruuttaa kokeiluluvan, jos:

1) koulutuksen järjestäjä ei enää järjestä tutkintoja tai koulutusta;

2) tutkintoja tai koulutusta järjestetään olennaisesti vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä;

3) koulutuksen järjestäjä hakee kokeiluluvan peruuttamista ensimmäisen strategiakauden päättyessä;

4) opetus- ja kulttuuriministeriö ja koulutuksen järjestäjä eivät pääse 10 §:ssä tarkoitettuun sopimukseen ja koulutuksen järjestäjä suuntaa koulutusta olennaisesti vastoin koulutustarvetta.

Jos kokeilulupa perutaan, jatkaa koulutuksen järjestäjä toimintaansa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n nojalla myönnetyn järjestämislupansa mukaisesti.

13 §

Kokeilun seuranta ja arviointi

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteuttaa seuranta- ja vaikuttavuustutkimuksen, jolla seurataan ja arvioidaan toiminnanohjauksen kokeilun tarkoituksen toteutumista, neuvottelumenettelyn toteutumista ja kokeilun vaikuttavuutta. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lisäksi toteuttaa kilpailutuksen erillisen tutkimushankkeen käynnistämiseksi.

Kokeilussa mukana olevien koulutuksen järjestäjien on pyydettäessä toimitettava tutkimuksen ja seurannan edellyttämät välttämättömät tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä Kansalliselle koulutuksen arviointikeskukselle ja opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämälle tutkimusyhteisölle.

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

15 §

Voimassaolo ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2033.

Muualla lainsäädännössä olevalla viittauksella ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n mukaiseen järjestämislupaan tarkoitetaan tämän lain voimassa ollessa myös tämän lain nojalla myönnettyjä kokeilulupia.

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 3 §:n 1 kohta, 9 §, 37 §:n 3 momentti ja 44 §:n 4 momentti sekä

muutetaan 8 ja 19 §, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 26 §, 27 §:n 1—3 momentti, 48 §:n 1 momentti, 63 ja 64 §, 77 §:n 1 momentti, 100 §:n 2 momentti, 104 §:n 4 momentti, 105 §, 123 §:n 1 momentti sekä 124 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 23 §:n 1 momentti ja 27 §:n 2 momentti laissa 1218/2020, 23 §:n 2 momentti ja 77 §:n 1 momentti laissa 1048/2020, 105 § osaksi laissa 1218/2020 sekä 124 §:n 3 momentti laissa 398/2023, seuraavasti:

8 §

Ammatilliseen tehtävään valmistava koulutus

Sen lisäksi, mitä 6 ja 7 §:ssä säädetään, ammatillisena koulutuksena voidaan järjestää sellaista ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta, joka valmistaa ansio- ja liikennelentäjän tehtäviin, ammattilentäjän tehtäviin helikopteritoiminnassa sekä lennonjohtajan tehtäviin.

19 §

Oikeus osallistua ylioppilastutkintoon

Tutkintokoulutuksen opiskelijan ja ammatillisen tutkinnon suorittaneen oikeudesta ylioppilastutkinnon suorittamiseen säädetään ylioppilastutkinnosta annetun lain (502/2019) 5 §:ssä.

23 §

Järjestämisluvassa määrättävät tutkinnot ja koulutus

Järjestämisluvassa määrätään tutkinnot, joita koulutuksen järjestäjällä on oikeus myöntää ja joihin se voi järjestää tutkintokoulutusta. Järjestämisluvassa voidaan lisäksi määrätä, ettei oikeus myöntää tutkintoja ja järjestää tutkintokoulutusta koske 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädettyä tiettyyn tutkintoon sisältyvää yhtä tai useampaa osaamisalaa. Järjestämisluvassa määrätään lisäksi oikeudesta järjestää työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta.

Järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta järjestää 8 §:ssä tarkoitettua ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta tai oikeudesta toimia liikenteen palveluista annetun lain (320/

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

2017) 35 §:ssä tarkoitettuna perustason ammattipätevyyskoulutusta tai jatkokoulutusta antavana koulutuskeskuksena.

26 §

Opiskelijavuodet

Järjestämisluvassa määrätään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettujen rahoituksen perusteena käytettävien opiskelijavuosien enimmäismäärästä. Enimmäismäärä koskee niiden opiskelijoiden opiskelijavuosia, jotka eivät ole oppivelvollisuuslain (1214/2020) 16 §:n nojalla oikeutettuja maksuttomaan koulutukseen. Järjestämisluvassa voidaan osaamistarpeeseen tai koulutuksen järjestämiseen liittyvästä erityisestä syystä määrätä myös tiettyä tutkintoa tai koulutusta koskevista opiskelijavuosien määristä.

27 §

Järjestämisluvassa määrättävät muut oikeudet, velvollisuudet, ehdot ja tehtävät

Järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta järjestää 30 §:ssä tarkoitetun koulutuksen hankinnan kautta oppisopimuskoulutuksena kaikkia niitä 6 §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvia tutkintoja, joita koulutuksen järjestäjällä ei ole järjestämisluvassaan.

Järjestämisluvassa voidaan määrätä koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta järjestää 23 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tutkintoja, työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020) tarkoitettua koulutusta 65 §:ssä tarkoitettuun vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille. Järjestämisluvassa voidaan lisäksi määrätä koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta huolehtia erityisen tuen kehittämis-, ohjaus- ja tukitehtävistä.

Järjestämisluvassa määrätään koulutuksen järjestäjän oikeudesta järjestää urheilijoiden ammatillista koulutusta, sisäoppilaitosmuotoista koulutusta ja vankilaopetusta.

48 §

Osaamisen hankkimisen suunnittelu

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella tutkinnon tai koulutuksen perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen, jos opiskelijalla ei ole osaamisen osoittamiseksi tarvittavaa aiemmin hankittua osaamista. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella opiskelijan tarvitsemat ohjaus- ja tukitoimet, seurata opiskelijan osaamisen kehittymistä sekä tarvittaessa suunnitella 63 §:ssä tarkoitettu oppimisen tuki, 64 §:ssä tarkoitettu erityinen tuki ja osaamisen arvioinnin mukauttaminen sekä 66 §:ssä tarkoitettu ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen.

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

63 §

Oikeus oppimisen tukeen

Opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Oppimisen tuki järjestetään osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta.

64 §

Oikeus erityiseen tukeen

Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi säännöllistä tai pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi eikä 63 §:ssä tarkoitettu oppimisen tuki ole riittävää opiskelijan tuen tarpeiden kannalta. Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen myös työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa.

Erityinen tuki on erityisopettajan antamaa erityisopetusta. Lisäksi erityinen tuki on erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta sekä opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä.

Erityisen tuen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa tuen avulla tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisen ammattitaidon ja osaamisen. Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan mukauttaa laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä.

Erityisopetuksen tavoitteena on lisäksi edistää opiskelijan opintoja ja hyvinvointia yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

77 §

Työntekijöitä ja viranhaltijoita koskevan lainsäädännön soveltaminen

Oppisopimukseen sovelletaan työsuhteessa tai virkasuhteessa sovellettavaa lainsäädäntöä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, työsopimukseen perustuvaan oppisopimukseen ei kuitenkaan sovelleta työsopimuslain 1 luvun 3 ja 8 §:ää, 2 luvun 4 ja 5 §:ää, 4 luvun 4 ja 5 §:ää, 6 luvun 1, 1 a, 2—4, 4 a, 5 ja 6 §:ää, 7 luvun 1—5 ja 7—11 §:ää ja 9 lukua sekä 13 luvun 3 ja 4 §:ää.

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

100 §

Oikeus maksuttomaan ruokailuun

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta oppisopimuskoulutuksessa eikä työvoimakoulutuksessa olevaan opiskelijaan.

104 §

Asuntolapaikan myöntäminen ja oikeus asuntolapaikkaan

Mitä 103 §:n 2 momentissa ja tämän pykälän 1 momentissa säädetään, ei sovelleta työvoimakoulutuksessa olevaan opiskelijaan.

105 §

Opiskelijoilta perittävät maksut

Tässä laissa tarkoitettu ammatillinen tutkintokoulutus sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus ovat opiskelijalle maksuttomia. Lisäksi opiskelijaksi ottamisessa käytettävät pääsy- ja soveltuvuuskokeet ovat hakijalle maksuttomia. Niistä oppimateriaaleista ja tarvikkeista, jotka koulutuksen päätyttyä jäävät opiskelijalle, voidaan kuitenkin periä maksu. Maksuja oppimateriaaleista ja tarvikkeista ei kuitenkaan voida periä työvoimakoulutuksessa eikä oppivelvollisuuslain 16 §:n nojalla maksuttomaan koulutukseen oikeutetulta opiskelijalta.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa sekä 8 §:ssä tarkoitettussa ammatilliseen tehtävään valmistavassa koulutuksessa koulutuksen järjestäjä voi periä opiskelijalta kohtuullisen opiskelumaksun, jolla osittain katetaan koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Henkilöltä voidaan periä maksu hyväksytyin arvosanan korottamisesta, jos hän haluaa korottaa 57 §:ssä tarkoitettuun tutkinnon suorittamisesta annettuun todistukseen tai 58 §:ssä tarkoitettuun valmentavan koulutuksen suorittamisesta annettuun todistuksen merkittävää arvosanaa.

Koulutuksen järjestäjällä on harkintansa mukaan mahdollisuus jättää 2 ja 3 momentissa tarkoitettu maksu perimättä tai alentaa sitä opiskelijan vähävaraisuuden perusteella.

Jos tässä pykälässä tarkoitettua opiskelijalta perittävää maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan vuotuista viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien noudattaen, mitä korkolaissa (633/1982) säädetään. Maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään tässä pykälässä tarkoitettujen maksujen perusteista.

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

123 §

Tutkinnon suorittamismahdollisuuksista ja koulutuksesta tiedottaminen

Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että tutkinnon suorittamismahdollisuuksista ja annettavasta koulutuksesta ja koulutukseen hakeutumisesta on tietoa yleisesti saatavilla.

124 §

Koulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoite

Työvoimakoulutuksen tarjontaa suunniteltaessa koulutuksen järjestäjän on tehtävä yhteistyötä työvoimaviranomaisten kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 8 §, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 26 §, 27 §:n 1—3 momentti, 100 §:n 2 momentti, 104 §:n 4 momentti, 105 § ja 123 §:n 1 momentti sekä 3 §:n 1 kohdan, 9 §:n, 37 §:n 3 momentin ja 44 §:n 4 momentin kumoaminen tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2026. Sen 48 §:n 1 momentti sekä 63 ja 64 § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä elokuuta 2026.

Jos koulutuksen järjestäjällä on oikeus järjestää 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta, päättyy oikeus järjestää mainittua koulutusta 31 päivänä joulukuuta 2028. Koulutuksen järjestäjällä on oikeus kerätä kohtuullisia opiskelijamaksuja mainitusta koulutuksesta 31 päivään joulukuuta 2028.

Opetus- ja kulttuuriministeriö muuttaa hakemuksetta ja maksutta koulutuksen järjestäjien järjestämisluvat siten, että ne ovat tämän lain mukaisia 1 päivästä tammikuuta 2026.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 10 §:n 3 momentti sekä 32 f—32 h §,
sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 3 momentti laissa 548/2018, 32 f § laissa 532/2017, 32 g § laissa 1050/2020 sekä 32 h § laeissa 532/2017 ja 548/2018,
muutetaan 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti, 32 a ja 32 c—32 e §, 32 j §:n 1 ja 2 momentti, 49 §:n 2 momentti, 51 § ja 57 §:n 2 momentin 2 kohta,
sellaisina kuin ne ovat, 9 §:n 1 momentti laissa 1114/2021, 10 §:n 1 momentti ja 32 e § laissa 548/2018, 32 a § laeissa 532/2017, 548/2018 ja 1050/2020, 32 c §, 32 j §:n 1 ja 2 momentti sekä

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

57 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 532/2017, 32 d § laeissa 532/2017, 1220/2020 ja 1114/2021, 49 §:n 2 momentti laissa 1050/2020 sekä 51 § laissa 1126/2022, sekä lisätään lakiin uusi 32 k § seuraavasti:

9 §

Ammatillisen koulutuksen määräraha

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestäjille rahoitusta ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa ja oppivelvollisuuslaissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan ja 9 a §:n 1 momentissa säädetyn kuntien rahoitusosuuden rajoissa (*ammattillisen koulutuksen määräraha*). Rahoituksena myönnetään laskennallista perusrahoitusta sekä harkinnanvaraista rahoitusta.

10 §

Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle myönnettävä rahoitus ja kunnan valtionosuus

Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle myönnetään ennen varainhoitovuoden alkua tehtävällä päätöksellä laskennallista perusrahoitusta 32 a §:n mukaisesta kunkin rahoitusosuuden euromäärästä se osuus, joka vastaa koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteellista osuutta kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista. Lisäksi voidaan myöntää harkinnanvaraista rahoitusta. Harkinnanvaraista rahoitusta voidaan erityisestä syystä myöntää myös varainhoitovuoden aikana.

3 a luku

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen määräytymisperusteet

32 a §

Laskennallinen perusrahoitus

Laskennallisen perusrahoituksen kokonaismäärä saadaan, kun ammatillisen koulutuksen määrärahasta vähennetään 32 h §:ssä tarkoitettu harkinnanvaraisen rahoituksen euromäärä.

Laskennallisen perusrahoituksen määräytymisperusteet ja niiden osuudet laskennallisesta perusrahoituksesta ovat seuraavat:

- 1) toteutuneet opiskelijavuodet, 50 prosenttia;
- 2) suoritettujen tutkinnon osien osaamispisteet ja tutkintojen lukumäärä, 30 prosenttia;
- 3) tutkinnon ja tutkinnon osia suorittaneiden jatko-opiskelu korkeakoulussa ja työllistyminen, 18 prosenttia;
- 4) opiskelijapalaute, 1 prosentti;
- 5) työelämäpalaute, 1 prosentti.

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

Opetushallitus vastaa opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisestä.

Perusrahoituksen määräytymisestä, painotuksesta ja laskennasta sekä opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisestä ja painotuksesta annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

32 c §

Toteutuneiden opiskelijavuosien perusteella myönnettävä perusrahoitus

Toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan seuraavilla perusteilla:

1) tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen järjestäminen;

2) tutkintotyyppi;

3) opiskelijan lähtötaso.

Toteutuneita opiskelijavuosia korotetaan lisäksi seuraavilla perusteilla:

1) vaativan erityisen tuen järjestäminen;

2) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 103 §:n mukaisen majoituksen järjestäminen.

Rahoituksen perusteena käytettävien toteutuneiden opiskelijavuosien määrä ei voi ylittää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 26 §:ssä tarkoitettua opiskelijavuosien enimmäismäärää niiden opiskelijoiden osalta, jotka eivät ole oppivelvollisuuslain 16 §:n nojalla oikeutettuja maksuttomaan koulutukseen.

Opiskelijavuosi luetaan sen koulutuksen järjestäjän suoritteeksi, joka on laatinut opiskelijan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 44 §:ssä tarkoitetun henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman tai joka vastaa koulutuksen järjestämisestä mainitun lain 8 §:ssä tarkoitetussa ammatilliseen tehtävään valmistavassa koulutuksessa.

Toteutuneiden opiskelijavuosien painotuksen laskennasta sekä 1 ja 2 momentissa säädettyjen perusteiden kertoimista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

32 d §

Suoritettujen tutkinnon osien osaamispisteiden ja tutkintojen lukumäärän perusteella myönnettävä perusrahoitus

Tutkintoja painotetaan kertoimella, joka perustuu tutkinnon suorittajan perusasteen jälkeiseen koulutukseen. Perusrahoituksessa otetaan huomioon enintään 120 osaamispistettä kyseisen ajanjakson rahoituksen perusteena olevaa opiskelijavuotta kohti.

Tutkinnon osan osaamispisteet luetaan sen koulutuksen järjestäjän suoritteeksi, joka on laatinut opiskelijan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 44 §:ssä tarkoitetun henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman. Tutkinto luetaan sen koulutuksen järjestäjän suoritteeksi, joka on antanut ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 57 §:ssä tarkoitetun tutkintotodistuksen. Jos tutkinto on järjestetty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitetun oppisopimuskoulutuksen perusteella, tutkinto luetaan kuitenkin sen järjestäjän suoritteeksi, joka on toiminut oppisopimuskoulutuksen hankkijana.

Tutkinnon osien osaamispisteitä ei oteta huomioon perusrahoituksessa, jos ne on tunnustettu aiemmin hankitun osaamisen perusteella siten, että opiskelija ei ole osoittanut osaamistaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:ssä tarkoitetulla tavalla näytössä tai muulla tavoin.

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

Tutkinnon osien osaamispisteet otetaan kuitenkin huomioon perusrahoituksessa, jos tutkinnon osan osaamisen arviointi on suoritettu mainitun lain 30 §:n nojalla hankitun koulutuksen yhteydessä.

Suorittujien tutkinnon osien osaamispisteiden ja tutkintojen lukumäärän perusteella myönnettävän perusrahoituksen laskentaperusteista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

32 e §

Harkinnanvarainen rahoitus

Harkinnanvaraisena rahoituksena voidaan myöntää:

- 1) eduskunnan päättämät kohdennukset ja lisäykset;
- 2) strategisen kehittämisen rahoitus;
- 3) koulutuksen järjestämiskustannuksiin liittyvistä syistä ja muista välttämättömistä tarpeista aiheutuvat rahoituksen korotukset;
- 4) edellisen varainhoitovuoden korjaukset ja oikaisut.

Strategisen kehittämisen rahoituksen osuuden enimmäismäärä ammatillisen koulutuksen määrärahasta päätetään vuosittain valtion talousarviossa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää harkinnanvaraisesta rahoituksesta hakemuksesta tai omasta aloitteestaan.

Harkinnanvaraisen rahoituksen myöntämisperusteista voidaan säätää opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

32 j §

Uuden koulutuksen järjestäjän suoritteiden määrittely

Jos uusi järjestämislupa on myönnetty koulutuksen järjestäjien yhdistymisen, jakautumisen tai muun vastaavan toiminnan uudelleenjärjestelyn taikka koulutuksen järjestäjän oikeushenkilöä koskevan muutoksen vuoksi, koulutuksen järjestäjän laskennallinen perusrahoitus määräytyy uudelleenjärjestelyn kohteena olleiden koulutuksen järjestäjien toteutuneiden suoritemäärien perusteella.

Muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle uudelle koulutuksen järjestäjälle myönnetään rahoitusta harkinnanvaraisena rahoituksena siihen asti, kunnes laskennallisen perusrahoituksen perusteena olevia toteutuneita suoritemääriä voidaan käyttää.

32 k §

Ammatillisen koulutuksen suoritteisiin perustuva rahoitus vuosina 2026—2028

Vuodesta 2025 vuoteen 2026 koulutuksen järjestäjän suoritteisiin perustuva laskennallinen rahoitus voi laskea enintään viisi prosenttia suhteutettuna kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoituksen muutokseen ja nousta enintään kymmenen prosenttia suhteutettuna kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoituksen muutokseen. Vuodesta 2026 vuoteen 2027 koulutuksen järjestäjän suoritteisiin perustuva laskennallinen rahoitus voi laskea enintään seitsemän prosenttia suhteutettu-

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

na kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoituksen muutokseen ja nousta enintään kymmenen prosenttia suhteutettuna kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoituksen muutokseen. Vuodesta 2027 vuoteen 2028 koulutuksen järjestäjän suoritteisiin perustuva laskennallinen rahoitus voi laskea enintään kymmenen prosenttia suhteutettuna kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoituksen muutokseen ja nousta enintään kymmenen prosenttia suhteutettuna kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoituksen muutokseen.

Vuoden 2025 suoritteisiin perustuvalla laskennallisella rahoituksella tarkoitetaan tavoitteellisten opiskelijavuosien, tutkinnon osien osaamispisteiden ja koko tutkintojen, tutkinnon ja tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opiskelun sekä opiskelija- ja työelämäpalautteen perusteella saatua rahoitusta. Vuosien 2026—2028 suoritteisiin perustuvalla laskennallisella rahoituksella tarkoitetaan laskennallisen perusrahoituksen toteutuneiden opiskelijavuosien, tutkinnon osien osaamispisteiden ja koko tutkintojen, tutkinnon ja tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opiskelun sekä opiskelija- ja työelämäpalautteen perusteella saatua rahoitusta.

49 §

Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa ammatillisen koulutuksen seuraavan varainhoitovuoden 32 a §:n 2 momentin perusteella määräytyvän laskennallisen perusrahoituksen perusteena käytettävien suoritteiden määrän sekä 32 i §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvonlisäverokorvausten euromäärän koulutuksen järjestäjien 58 §:n nojalla toimittamien tietojen perusteella. Ne suoritteet, joita ei ole ilmoitettu säädetyssä määräajassa, voidaan jättää rahoituksen perusteena huomioon ottamatta.

51 §

Rahoituksen maksaminen käyttökustannuksiin

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus maksaa 50 §:ssä tarkoitetun rahoituksen käyttökustannuksiin ja 32 i §:n 1 momentissa tarkoitetun arvonlisäverokorvauksen kunnalle tai muulle 1 ja 2 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjälle. Valtionosuuksien, korvausten ja muun rahoituksen maksamisesta säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 46 §:ssä. Valtionavustus maksetaan koulutuksen järjestäjälle kalenterivuoden loppuun mennessä. Tämän lain 32 i §:n 2 momentissa tarkoitettu arvonlisäverokorvaus maksetaan varainhoitovuoden loppuun mennessä.

57 §

Valtionapuviranomainen

Opetushallitus on valtionapuviranomainen:

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

2) ammatillisen koulutuksen kehittämistä, kokeilua ja toiminnan käynnistämistä sekä toimintaan liittyviä tarpeellisia erityistehtäviä koskevissa asioissa, ellei opetus- ja kulttuuriministeriö toisin päättä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____ .
Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelle 2026 myönnettävässä rahoituksessa.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 9 §:n 1 momentin 1, 4 ja 5 kohta, 2 momentin 2 ja 9 kohta ja 4 momentin 1 a kohta, sellaisina kuin ne ovat, 9 §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentin 2 ja 9 kohta laissa 568/2019 sekä 9 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta ja 4 momentin 1 a kohta laissa 1051/2020, seuraavasti:

9 §

Ammatillista koulutusta koskevat tiedot

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

1) suoritettava tutkinto, tutkinnon osa tai osat taikka koulutus, mukaan lukien ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu ammatilliseen tehtävään valmistava koulutus;

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettujen opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot sekä mainitussa laissa tarkoitetun laskennallisen perusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot;

5) tutkintokoulutuksen opiskelijan yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 a §:ssä tarkoitettujen opiskelijapalautteen keräämisessä.

Lisäksi koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot opiskelijoidensa henkilökohtaisista osaamisen kehittämissuunnitelmista:

2) suoritettava tutkinto tai valmentava koulutus taikka ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu ammatilliseen tehtävään valmistava koulutus, noudatettavat tutkinnon tai koulutuksen perusteet, mahdollinen suoritettava osaamisala sekä suoritettavat tutkinnon tai koulutuksen osat;

Eduskunnan vastaus EV 180/2024 vp

9) opiskelijalle tarvittaessa järjestettävä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä tarkoitettu oppimisen tuki;

Jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena, tallennetaan lisäksi:

1 a) opiskelijan vastuullisen työpaikkaohjaajan tarpeelliset yhteystiedot, joita tarvitaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 a §:ssä tarkoitetun työelämäpalautteen keräämisessä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 17.12.2024

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri